

MIRÓ, 1985

21.03.2024

Miró
mallorca

 **Ajuntament
de Palma**

Successió Miró

GOVERN
ILLES
BALEARNS

GOBIERNO
DE ESPAÑA
MINISTERIO
DE CULTURA
Y DEPORTE

MIRÓ, 1983

La generositat de Joan Miró i la seva dona, Pilar Juncosa, va fer possible mitjançant una donació formalitzada el març de 1981 que avui gaudim a la Fundació Pilar i Joan Miró a Mallorca d'un fons museogràfic constituït per prop de 2.500 obres, entre les quals hi ha pintures –gairebé totes inacabades– escultures, dibuixos, llibres il·lustrats i obra gràfica. La Fundació, el patrimoni arquitectònic de la qual és molt destacable, compta, a més, amb el Taller Sert i Son Boter, i l'edifici dissenyat *ex professo* per a la Fundació per Rafael Moneo. Els tres edificis estan envoltats de jardins. Les obres conservades a la Fundació es varen realitzar, amb alguna excepció, a partir dels anys setanta. El més destacat de la col·lecció són les escultures, tot i que actualment, gràcies a un important dipòsit temporal, la col·lecció de pintura de la Fundació s'ha enriquit notablement.

“Miró, 1983” mostra exemples de tots aquests aspectes de la col·lecció, i ocupa la totalitat dels espais de l'Edifici Moneo i els jardins adjacents. Així no sols es dona a conèixer aquest patrimoni, ordenat per tècniques, sinó que es permet albirar en què treballava l'artista en els seus darrers anys, com si entréssim en una càpsula del temps. Miró va morir el dia de Nadal de 1983, als 90 anys. El primer que sorprèn és comprovar la quantitat de projectes en els quals estava involucrat de manera simultània. Miró va ser, com pot observar-se, un artista prolífic i innovador. Li varen interessar totes les tècniques artístiques i va destacar a totes, experimentant sempre.

En aquesta presentació de la col·lecció s'expliciten quines pintures estan acabades i quines no, i s'indiquen també les que generen dubtes sobre el seu estat, mitjançant un grafisme al peu de la cartel·la tècnica. Normalment Miró signava i titulava les seves obres quan sortien de l'estudi, de manera que podria ser que algunes estiguessin acabades, si bé encara no estiguessin signades o titulades. Les obres de la darrera època de Miró poden ser denses d'imatge i expressionistes en la seva gestualitat, però també són a vegades despullades i líriques. En el seu conjunt, la seva obra suposa un dels moments més intensos de l'art del segle XX. Veure un gran nombre d'obres en procés de creació ens il·lumina sobre els mecanismes del seu pensament com a artista.

“Miró, 1983” ha estat comissariada per Enrique Juncosa, escriptor i comisari independent. Juncosa ha estat subdirector de l'IVAM (València) i del Museu Reina Sofia (Madrid), i director de l'Irish Museum of Modern Art de Dublín de 2003 a 2012.

Joan Miró. **Maqueta per a Gaudí I**, c. 1975.
Gouache, tinta, llapis de grafit, pastel i collage damunt paper

Joan Miró. **Maqueta per a Gaudí X**, c. 1975.
Gouache, tinta, llapis de grafit, pastel i collage damunt paper

En aquest àmbit de l'exposició es mostren uns quants dibuixos autònoms; és a dir, que no són estudis preparatoris. Es caracteritzen per la concentració i la delicadesa, i es varen realitzar a les dècades dels seixanta i setanta. Aquests dibuixos es complementen amb les maquetes dels vint-i-un gravats de la *Sèrie Gaudí*, realitzada el 1975. Per a aquesta sèrie Miró utilitza diferents tècniques, entre les quals destaca el guaix, però també hi usa tinta, grafit, pastel i collage. La combinació de totes elles atorga a les obres una textura rica i variada, que les relaciona amb la pintura i les hi aproxima.

Joan Miró. Sense títol, sense data.
Monotip damunt paper

Joan Miró. Sense títol, sense data.
Monotip damunt paper

Aquestes obres són poc conegudes i es varen realitzar a Son Boter els darrers anys de vida de l'artista. Suposen la culminació de la febril activitat de Miró, sobretot a partir dels anys cinquanta, en el camp de l'obra gràfica. Un inventari de Robert Dutrou, datat a la primavera de 1980, esmenta, referint-se sens dubte a aquestes obres, una vintena de monotips en curs a Son Boter. Som en un moment en què la deterioració física obliga Miró a disminuir la producció pictòrica, al mateix temps que la seva incombustible energia creativa li dona l'embranchida necessària per a respondre a la creixent demanda d'edicions i exposicions. En aquesta darrera etapa, i amb l'ajuda del gravador Joan Barbarà, Miró utilitza amb més llibertat que mai el gran repertori de procediments gràfics al seu abast. El monotip és molt representatiu d'aquesta ànsia d'experimentació, ja que es tracta d'una prova única, a la matriu de la qual s'apliquen els colors. S'arriba fins i tot a treballar-la directament amb la mà i s'estampa una sola vegada, sense edició d'exemplars i amb un resultat més plàstic i atzarós. Per a la seva realització Miró utilitza diferents tècniques simultànies, que inclouen collage, aiguatinta i retocs manuals. Els monotips no estan signats, així que no sabem amb seguretat quina era la seva orientació.

Joan Miró. Sense títol, 1972.
Paper de diari, gouache, tinta, cordill, fusta i filferro

Joan Miró. **Personnage**, 1969.
Bronze i ferro

Miró va fer les seves primeres incursions en el terreny de l'escultura a finals dels anys vint i principis dels trenta. Aleshores va elaborar diverses construccions de fusta damunt les quals col·locava objectes diversos com claus, plomes, trossos de metall, petxines, cadenes, agulles de barret, flors artificials o lloros dissecats. Després, i ja a la segona meitat dels anys quaranta, Miró començarà a modelar argila, que fondrà en bronze. També s'interessa a partir de llavors per la ceràmica. Una de les seves escultures més cèlebres és *Oiseau solaire*, una versió en bronze de 1966, que es pot veure enfront de l'entrada de Son Boter. En els anys seixanta, Miró afegeix la tècnica de l'*assemblage* al modelatge utilitzant els més diversos objectes trobats, per a crear una gran sèrie de bronzes de petita i mitjana grandària, que ens remeten als personatges creats mitjançant el joc surrealista del cadàver exquisit, ja que estan formats per parts dissemblants. Aquestes obres, moltes a la col·lecció de la Fundació, representen, en la seva major part, dones, personatges i ocells, amb resultats irònics i grotescs. A la fi dels seixanta, Miró experimenta també amb el color, com a *Jeune fille s'évadant* (1967), obra ubicada al hall de l'Edifici Moneo.

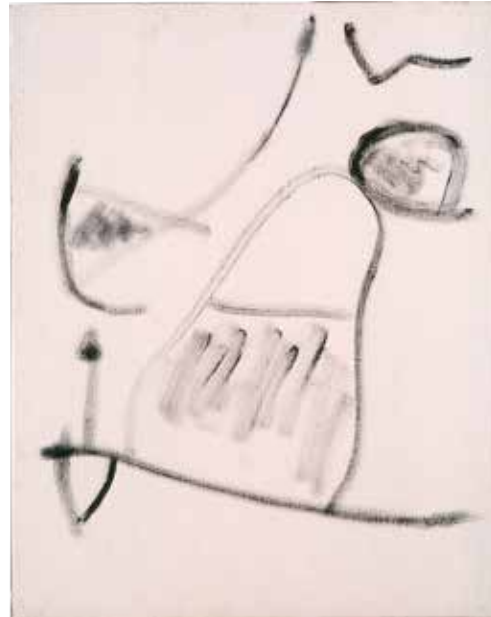

Joan Miró. *Personnage, oiseaux*, 1976.
Oli damunt paper de vidre, fusta i claus

Personnage, oiseaux (1976), l'obra amb la qual s'inicia el recorregut per l'Espai Estrella, és tal vegada la pintura més destacada de la col·lecció de la Fundació Pilar i Joan Miró a Mallorca. Està feta amb oli damunt paper de vidre de color groc, amb trossos de fusta i claus, i està relacionada amb les construccions de l'artista dels anys 30. Més que voler representar el personatge i els ocells del títol de l'obra, sembla construir un espai autònom en el qual el llenguatge és tan important com el tema.

Joan Miró. Sense títol, 1978.
Oli i carbonet damunt tela

Joan Miró. Sense títol, 1978.
Oli damunt tela

Miró pintava damunt teles blanques i començava les seves composicions amb ràpids i expressius traços negres. La forma com s'apliquen sembla indicar que una taca o una línia suggeria la següent, i així successivament. Els colors s'hi afegien més tard. Entre les obres sense acabar s'ha volgut destacar un nombrós grup de pintures de petit format, que amb prou feines estan esbossades, devora una sola obra del mateix format i que podria estar acabada, per a poder reconstruir el seu procés de realització.

Joan Miró. **Bon à tirer per a Fundació Palma II**, 1978.
Tinta, gouache, pastel, aiguafort i aiguatinta damunt paper

Joan Miró. **Maqueta per a Els gossos IX**, c. 1978.
Tinta, gouache, pastel, aiguafort, aiguatinta al sucre i collage damunt paper

Miró es va dedicar a l'obra gràfica amb freqüència. A més de sèries de gravats, va elaborar nombrosos llibres d'artista amb poetes, alguns tan rellevants com J. V. Foix, Benjamin Péret, Tristan Tzara, Paul Éluard, Stephen Spender, René Char, Michel Leiris, Raymond Queneau, Joan Brossa o André Breton. Aquí es poden veure les maquetes per a la sèrie de gravats titulada *Els gossos* de 1979, una de les darreres sèries de gravats de l'artista. Aquestes maquetes estan realitzades amb guaix, pastel, cera, tinta d'estampació, retolador i collage damunt paper. Hi apareixen clares imatges de cans i sembla clara la referència a pintures rupestres i petroglifs. També es mostren diversos *bon à tirer* per a una altra sèrie de gravats titulada *Fundació Palma* (1978), realitzats amb tinta, guaix, pastel, aiguafort i aiguatinta. Finalment, es mostren dos llibres d'artista, *Tracé sur l'eau* (1963) i la maqueta per a *Calamajor* (1974).

Joan Miró. *Danseuse*, 1969.
Oli damunt tela.
Dipòsit col·lecció particular

Joan Miró. *L'éveil du matin*, 1974
Oli damunt tela
Dipòsit col·lecció particular

L'exposició finalitza amb una selecció de pintures acabades. A les darreres dècades de la seva vida Miró s'obsessiona amb uns pocs temes: dones, personatges, ocells i astres. No obstant això, el seu afany experimentador no desapareix, com ho palesen les seves pintures lacerades o foradades, de les quals es mostren diversos exemples de principis dels setanta. En aquesta època pintarà també damunt quadres comprats a mercats ambulants, com *Personnages, oiseau, étoile, paysage de Palma* (1973). Altres temes tractats per Miró són els paisatges, com a *Paysage* (1974), en què la terra és de color vermell, i *L'Odeur de la prairie* (1973), un paisatge replet de petits incidents pictòrics. També pinta ballarines, com *Danseuse* (1969), i aquest és un altre tema freqüent en la seva obra. Aquí veiem un cercle blanc central damunt un fons blau, que suggereix un ball nocturn durant una lluna plena. Una altra pintura destacable és *L'éveil du matin* (1974), sobre la sortida del sol. Miró explora de manera simultània el que té més pròxim en el món rural i els distants espais insondables del cosmos.

Títol: "Miró, 1983"

Comissari de l'exposició: Enrique Juncosa Cirer

Autor de les obres: Joan Miró

Data de les obres: 1944-1981

Número d'obres exposades: 140 entre pintura, escultura, dibuixos, gravats, llibres il·lustrats i ceràmiques.

Fons: Col·lecció de la Fundació Pilar i Joan Miró a Mallorca

Inauguració de l'exposició: 21 de març de 2024 a les 19h

© de las obres de Joan Miró: Successió Miró, 2024